

[Mølgaard.]

sag mon blevet rejst, eller var den ikke blevet rejst, hvis hr. Glistrup havde blandet sig uden om politik?

Til sidst: hvad er det dog for et elendigt makværk af argumentation, dette tings næststørste parti, fremskridtspartiet, stiller op i betænkningen, der er afgivet af udvalget for forretningsordenen om denne sag: at sagen skal standses, fordi betydelige vælgerkredse har sluttet op om fremskridtspartiet? Fordi $\frac{1}{2}$ mill. vælgere står bag; er det dét, der er argumentationen? Hvad har dette dog med ret og uret at gøre? Er det folke-domstolsprincippet, man vil have indført, og i givet fald: hvor mange snese tusinde stemmer skal der stå bag en person, før man begynder at beskytte?

Jeg er vildt uenig i denne mindretalsudtalelses præmisser, og jeg kan ikke skjule, at jeg finder det forunderligt, at man i et så stort parti som fremskridtspartiet synes at kunne blive enige i en så principiel sag med så udviklede forhold bag. Men fremskridtspartiet er jo i øvrigt ikke det eneste store parti, hvor man med forundring må konstatere en fuldstændig enighed, ikke alene om retsgrundlaget, men også om den konkrete vurdering af præmisserne i denne sag.

Lis Starcke (DR):

Retfærdigheden skal ske fyldest i dette land, men det har generet min retsbevidsthed, at flere af folketingets medlemmer i tilfældet Glistrup så at sige har dømt, før domstolene har talt. Med denne begrundelse ønsker jeg ikke at stemme for ophævelse af hr. Glistrups immunitet, men vil undlade at stemme.

Maisted (FP):

Man må altså konstatere, at medlemmer af folketinget har dømt hr. Glistrup på forhånd. Man må konstatere, at det mest prominente medlem af dette ting, statsministeren, konsekvent ikke har været til stede, når denne sag har været behandlet.

Når hr. Mølgaard taler om, at der skulle være faldet en dom i denne sag, så er det ukorrekt. Det eneste, den domsafsigelse drejede sig om, var aftaleforhold; der var intet andet, der blev bedømt i den domsafsigelse.

Det er beklageligt, at de, som hævder, at dette ikke er en politisk sag, undlader at tage ordet eller være til stede og bekræfte, at de

over for befolkningen har dømt hr. Glistrup på forhånd og alligevel lader, som om dette skulle være en upolitisk sag.

Ole Olsen (SF):

Jeg havde ikke tænkt at komme herop. Det er kun fremskridtspartiets fremstilling, der gør det. Jeg må gøre opmærksom på, at jeg har altid personlig næret en dyb tvivl om, hvorvidt det var en politisk sag, og har da meget nøje, da jeg kom ind i folketinget, overvejet min stilling, hvad jeg skulle gøre, når dette skulle til afstemning. Jeg har da personlig ment, at der i hvert tilfælde nok var nogle elementer i sagen, hvor hr. Glistrup måske kunne strafforfølges. Men det, jeg kan blive oprørt over, er, at jeg skal finde mig i en beskyldning – og det skal resten af tingets medlemmer også – fra fremskridtspartiets side om, at jeg og andre har dømt hr. Glistrup på forhånd i denne sag.

Jeg må sige, at jeg agter med en vis vaklen at stemme for ophævelse af den parlamentariske immunitet, men jeg synes altså, fremskridtspartiet burde opføre sig lidt mere anstændigt over for resten af dette tings medlemmer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgsflertallets indstilling vedtoges med 124 stemmer mod 26; 2 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Der vil nu blive givet justitsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om forsvarsordningens videreførelse.

(Beslutningsforslag nr. B 1. Fremsat 2/3 77. Første behandling 10/3 77. Betænkning 23/3 77).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Af Kurt Hansen (VS):

Til bilaget.

I det til forslaget tekst som bilag knyttede notat om videreførelse af forsvarsordningen af 1973 affattes nr. 2 således:

»2. Forsvarsudgifterne undergives reguleringer på baggrund af udviklingen i lønninger og priser, dog højst svarende til én dyrtidsportion hvert halvår, uanset hvor hurtigt priserne galoperer, jfr. augustforligets bestemmelser vedrørende lønmodtageres dyrtidsregulering.«

B e m æ r k n i n g e r.

I overensstemmelse med socialdemokratiets ønsker om, at militærbudgettet må kunne reguleres i takt med besparelser o. lign. på andre områder, kan det allerede nu konstateres, at der ikke kan blive tale om fuld dyrtidsdækning på militærbudgettet.

Lønmodtagernes dyrtidsdækning er med augustforliget begrænset til højst én portion hvert halvår, og denne giver som bekendt endda kun 60 pct. dækning for den tilsvarende prisudvikling. Reguleringen må ikke procentvis overstige den dækning, dyrtidsreguleringen inden for LO-området giver.

Venstresocialisterne går ud fra, at socialdemokratiet må have overset dette, da forligsteksten forhandlede, og vil med dette ændringsforslag give partiet en chance for at tilkendegive, at det ikke er dets mening groft at favorisere generaler og rustningsfabrikanter i forhold til almindelige lønarbejdere.

Formanden:

Forhandlingen drejer sig i første omgang om det af VS uden for betænkningen til bilaget stillede ændringsforslag.

Kurt Hansen (VS):

Under hele valgkampen har tonerne ud til befolkningen fra socialdemokratiet lydt, at nu skulle forsvarsordningen ses i sammenhæng med sociale og uddannelsesmæssige ordninger i det hele taget. Skulle der skæres ned det ene sted, så skulle der også skæres ned på forsvaret. Det var det, socialdemokratiet gik til valg på. Det er det, som vælgerne har taget stilling til. Da man åbenbart i socialdemokratiet, når det kom til realitetsforhandlingerne i korridorerne – eller 12 mands udvalget, som det så smukt hedder – åbenbart ikke har fået disse ting med i selve det beslutningsforslag, der ligger, endsiges stillet noget ændringsforslag om

det, så vil vi da gerne være socialdemokratiet behjælpelige på dette område ved at stille dette ændringsforslag, som går ud på, at forsvaret ikke skal favoriseres på helt urimelig vis i forhold til den dyrtidsdækning, som f. eks. er gældende inden for lønarbejderområdet, inden for LO-området. Derfor har vi stillet dette ændringsforslag, som sikrer, at der kun kan komme én dyrtidsportion til udbetaling hvert halve år, og som sikrer, at den dyrtidsportion, der så kommer til udbetaling hvert halve år, maksimalt kan give det samme procentvis, som der gives inden for LO-området. Det mener vi er i overensstemmelse med de ønsker, som socialdemokratiet gav udtryk for under valgkampen. Hvis man ikke decideret groft ønsker at favorisere generaler, rustningsfabrikanter og andre ligestillede, så skal man stemme for dette ændringsforslag. Men hvis man ønsker at favorisere disse folk, så skal man naturligvis stemme imod det, det er klart.

Jeg vil lige sige til sidst, at uanset om dette ændringsforslag bliver vedtaget eller ej, så vil VS naturligvis gå imod det samlede beslutningsforslag, altså forliget, som det ligger. Vi har ikke nogen som helst sympatier for forsvaret i det hele taget, og det har jeg givet klart udtryk for under førstebehandlingen. Dette ændringsforslag er ene og alene stillet, for at socialdemokratiet kan markere det, som det gik til valg på, det, som vælgerne tog stilling til.

Gert Petersen (SF):

Jeg kan naturligvis godt se meningen med ændringsforslaget fra venstresocialisterne, sådan som der lige er blevet redegjort for, og naturligvis er der noget meget rimeligt i, at augustforliget også må gælde for militæret. Da vi imidlertid er modstandere af enhver stigning i militæruddgifterne, selv inden for augustforligets rammer, er vi nødsaget til at undlade at stemme vedrørende ændringsforslaget fra venstresocialisterne. Ud fra tilsvarende betragtninger vil vi også undlade at stemme vedrørende det ændringsforslag, der er stillet i betænkningen af fremskridtspartiet.

Søgaard (S):

Med hensyn til de to ændringsforslag, der er stillet, skal jeg sige om det første, stillet af hr. Arentoft på fremskridtspartiets vegne, at det går vi imod. Det gælder også det næste, stillet af hr. Kurt Hansen uden for betænkningen

[Søgaard.]

og drejende sig om dyrtidsreguleringen. Jeg vil da gerne sige til hr. Kurt Hansen, at hvis man skulle gå ind i en egentlig drøftelse af dette her, så måtte det jo indicere, at venstresocialisterne også stemte for selve beslutningsforslaget, men jeg har forstået, at det ligger partiet lidt fjernt.

Jeg må dog samtidig tilføje, at situationen jo er den, at for de 50-60 pct. af udgifternes vedkommende er forsvaret undergivet de samme vilkår som andre statsinstitutioner. Jeg går ud fra, at hr. Kurt Hansen ved, at f. eks. en general, som han nævner her, ikke får mere end 60 øre i timen i dyrtidsregulering, altså ligesom alle andre. Det indicerer egentlig, at der er lidt linje i det også på dette område.

Jeg kan på 5 partiers vegne, nemlig socialdemokratiets, det konservative folkepartis, venstres, kristeligt folkepartis og centrum-demokraternes, indstille disse 2 ændringsforslag til forcastelse.

Formanden:

Jeg beklager misforståelsen, som er min. Der er stillet 2 ændringsforslag, det ene er stillet af fremskridtspartiet i betænkningen, det andet er stillet af VS uden for betænkningen. Forhandlingen drejer sig om begge ændringsforslag, og de, der har haft ordet om det ene og ønsker at udtale sig om det andet, kan selvfølgelig få ordet igen.

Arentoft (FP):

Fremskridtspartiet har ikke haft lod eller del i udformningen af dette forslag til folketingsbeslutning om forsvarsordningens videreførelse. I notatet om videreførelse af forsvarsordninger står der under »Forudsætninger« som punkt 2:

»Forsvarsudgifterne undergives – som hidtil – reguleringer på grundlag af udviklingen i lønninger og priser.«

Da fremskridtspartiet ønsker at sikre mod misforståelser og misfortolkning af dette punkt, har vi stillet det i betænkningen anførte ændringsforslag, der understreger, at reguleringer ikke må påvirke værnenes styrkemål. Det er meget vigtigt at få dette præciseret. Derfor ønsker fremskridtspartiet den tilføjelse ind i bilaget til folketingsbeslutningen, og jeg er da lidt forundret over, at de 5 af partierne, der har indgået aftalen om forsvarsforligets gennemførelse, vil stemme imod. Stemmer de imod, så er det en klar tilkendegivelse af, at

der udelukkende er tale om partitaktik fra forligspartiernes side, og at det i virkeligheden slet ikke drejer sig om forsvaret og dets fremtid.

Det af VS stillede ændringsforslag uden for betænkningen vil fremskridtspartiet stemme imod, fordi fremskridtspartiet er imod augustforliget og alt dets væsen.

Fuglsang (DKP):

Kommunisterne kan godt se det drilagtigt demonstrative i VS' ændringsforslag, men som det står, så indebærer det jo en faktisk godkendelse af forliget og endda en vis – ganske vist en mindre – regulering af dets satser. Derfor vil vi være meget, meget betænkelige ved at stemme for det. Vi vil undlade at stemme.

Det samme gælder det af fremskridtspartiet stillede ændringsforslag, som jo helt igennem er en godkendelse af forsvarsforliget, men samtidig bidrager til det dobbeltspil, som fremskridtspartiet excellerer i den ene gang efter den anden. Man går på den ene side med fuld militærmusik ind for forsvarsforligets satser og ønsker dem gennemført så godt som muligt, på den anden side forsøger man samtidig at opretholde illusionen om, at man vil spare på det ene og på det andet område.

Jeg gad nok vide, hvor mange mennesker – lønmodtagere, pensionister, erhverv – fremskridtspartiet har bluffet ved den slags henvisninger til, hvad der vil ske, når fremskridtspartiet engang får deres skattereform gennemført. Det minder jo om den gamle sang om, at vi får kalvesteg, engang vi kommer til himlen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg kan ikke undgå at more mig en smule over den teologiske strid, der er opstået mellem venstrepartierne om, hvorvidt man godkender augustforliget i nogle bemærkninger til et i øvrigt aldeles overflødigt og pjanket ændringsforslag.

Sagen er selvfølgelig den, som der nærmere er blevet redegjort for i udvalget på radikal foranledning, at den metode, man følger for regulering af forsvarsbudgetterne, selvfølgelig er baseret på de faktiske udgifter, man har som følge af dyrtidsreguleringen. Der bliver selvfølgelig ikke tale om, at den del af budgettet alene i forhold til alle andre pludselig får en favorisering på grund af denne ordning. Det er vel så selvindlysende, at jeg ikke engang vil bede finansministeren have ulejligheden med at komme herop for at bekræfte det. Det er et

[Niels Helveg Petersen.]

pjanket ændringsforslag, og det agter vi selvfølgelig at stemme imod.

Hvad fremskridtspartiets ændringsforslag angår, så har jeg den bemærkning til det, at det forekommer også mig at være et forsøg på at bære kappen på begge skuldre, på den ene side at sige: vi støtter budgetrammen på de 5¹/₂-6 mia kr., på den anden side at sige: men hvis vi i øvrigt kan gennemføre vores politik, så bliver der selvfølgelig meget mindre ud af det hele. Vi stemmer imod det af fremskridtspartiet stillede ændringsforslag.

Kurt Hansen (VS):

Det var jo ret morsomt at få at vide, at vi nu er med til en slags godkendelse af forliget. Det var nærmest sådan, hr. Fuglsang udtrykte det, og hr. Gert Petersen var inde på nogle tanker om, at deri lå en accept af augustforliget. Der ligger hverken nogen accept af augustforlig eller af forsvarsforlig i dette her. Der ligger ganske enkelt det, som jeg sagde i første omgang, at socialdemokraterne via en markering i forbindelse med dette ændringsforslag kan få mulighed for at udtrykke over for vælgerne, om de faktisk står på de synspunkter, de gik til valg på.

Vi har flere gange, også i forbindelse med boliglovgivning herinde, stillet nogle ændringsforslag til sådanne lovforslag, hvor vi klart har præciseret, at uanset hvad der sker med disse ændringsforslag, så vil vi ikke stemme for boliglovene. Det har vi gjort, de blev stemt ned, men så kom socialdemokraterne et par dage efter og fremsatte disse ændringsforslag. Jeg ved ikke, om det samme sker her. Det kan man da have lov til at håbe på.

Når vi har fremsat det, så er det som sagt udelukkende, fordi vi ønsker denne markering. Så kan man selvfølgelig sige, det er pjanket, som hr. Niels Helveg Petersen gjorde det. Vi har heller ikke lagt de store, dystre, alvorlige overvejelser ind bag ændringsforslaget, det vil jeg godt medgive hr. Niels Helveg Petersen. Men jeg synes da, det er lidt mere pjanket at stemme imod et forslag, der griber ind over for den særdeles favorable reguleringsmekanisme, som man har inden for forsvarsordningen her.

Jeg vil bare sige til sidst, uden at jeg vil gå ind i en diskussion her omkring, hvem der stiver augustforliget af, VS eller SF, for så skulle jeg begynde at diskutere råenergiafgift, og det må vi vist ikke gøre under dette punkt.

Formanden:

Nej, absolut ikke.

Kurt Hansen (VS):

Nej, o.k. Til allersidst vil jeg så bare sige, at vi vil undlade at stemme vedrørende det af fremskridtspartiet stillede ændringsforslag.

(Kort bemærkning).

Søgaard (S):

Jeg skal kun konstatere, at det, socialdemokratiet sagde under valgkampen, var, at hvis der var væsentlige områder inden for undervisning og de sociale budgetter, der blev ramt, ville vi naturligvis også på dette område optage forhandling.

Må jeg i øvrigt sige til hr. Kurt Hansen: hvis man nu forudsatte, at venstresocialisternes ændringsforslag blev vedtaget, ville det så indebære, at venstresocialisterne ville stemme for folketingsbeslutningen?

(Kort bemærkning).

Kurt Hansen (VS):

Ganske klart nej.

(Kort bemærkning).

Søgaard (S):

Så må jeg konstatere, at dette her er en circus.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Ændringsforslaget i betænkningen *forkastedes* med 110 stemmer mod 32; 17 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslaget uden for betænkningen af *Kurt Hansen* (se foran) *forkastedes* med 142 stemmer mod 5; 12 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Forslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Søgaard (S):

Udvalget har afholdt nogle få møder, og vi har også haft et samråd med ministeren her mellem første og anden behandling. Vi har modtaget bilag angående forsvarsrådets bemærkninger omkring forslaget, og NATOs forsvarsplanlægningskomité har også tilsendt os nogle bemærkninger. Videre har vi modtaget en

[Søgaard.]

række andre bilag. Herunder har vi også fået aftalen mellem de 5 partier, som er indgået omkring disse forskellige klumper, herunder forsvarsforliget. I den periode, som er omfattet af forslaget til folketingsbeslutning angående forsvarsordningens videreførelse, kan der jo forekomme spørgsmål, som de partier, der står bag folketingsbeslutningen, kan være interesserede i at drøfte, og her har man jo mulighed for at bruge den form, som der her i tinget er sædvane for, når flere partier har indgået forlig. Jeg skal derfor på socialdemokratiets, venstres, det konservative folkepartis, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis vegne indstille forslaget til vedtagelse uændret.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det, der bringer mig op, er den morskab, man kan have af mysteriet om kontaktgruppen, der på underlig vis blev væk. Nu hører vi, at man mellem forligspartier på sædvanlig vis kan diskutere spørgsmål, som optager én, og det synes jeg da i og for sig også er en udmærket formulering. Kontaktgruppen som sådan befinder sig tilsyneladende i et mærkeligt gråt område. Men ikke flere kommentarer om det.

Jeg skal kun gentage, hvad der blev sagt fra vor side under første behandling, at vi agter at stemme imod det forslag, der her ligger. Vi finder det ikke fornuftigt, ikke rimeligt, at spænde et pristalsreguleret sikkerhedsnet ud under denne ene del af den offentlige virksomhed, når noget tilsvarende ikke sker på andre områder, og vi frygter for den situation, der på forsvarsområdet kan opstå, hvis/når dette folketing bliver nødt til at foretage besparelser i offentlige udgifter på meget ømtålelige områder. Man kan rent faktisk risikere, at der består en blokering for foretagelse af besparelser på forsvarsområdet. Af denne årsag stemmer det radikale venstre imod dette forslag om uændrede bevillinger over 4 år.

Fuglsang (DKP):

Jeg forstår godt, at NATO-folkene gerne vil have forsvarsforliget igennem, inden der i næste uge tages fat på finansloven, for det kan jo være svært selv for hædede politikere på én gang at skulle give udtryk for den rette bekymring for rigets finansielle forhold, når det drejer sig om nødvendige investeringer i uddannelse, sociale bevillinger og kulturelle ting

o. lign., og så samtidig over for generaler og rustningsindustri udvise en flothed, som selv NATOs generalsekretær og planlægningskomité hilser velkommen som et positivt element.

Det kan næppe forbygge forsvarsministeren, at vor glæde er mere behersket, bl. a. over det afsnit af generalsekretærens skrivelse til forsvarsministeren, hvor han udtaler, at hans »velkommen« gælder i særlig grad den fulde kompensation for løn- og prisstigninger i forsvarsbudgettet i løbet af de 4 år, forliget dækker.

Jeg ville finde det rimeligt, om ministeren mere konkret kunne redegøre for, hvilke forbedringer der er tale om, herunder også, hvad der dækker sig under det, man kalder »visse større moderniseringsprogrammer«, udbygning af lagerbeholdninger o. lign.

At NATO så alligevel ikke er tilfreds, men konstaterer, at den budgetramme, der indgår i forliget, ikke når op på det, som NATO havde ønsket og anset for nødvendigt, kommer næppe bag på nogen. Det gamle ord, at mere vil have mere, gælder jo ikke mindst generaler og våbenfabrikanter. Det kan, når der ses på de tal over de amerikanske rustningsudgifter, der er tilgået os fra ambassaden i Washington, ikke nægtes, at sammenlignet med USA halter vi vitterligt ynkeligt bagefter – med deres forsvarsbudget, der for 1978 er steget med 11,8 pct. sammenlignet med det forudgående år, eller fra 110,5 mia dollars til 123 mia dollars eller med over 700 mia kr., eller en stigning fra 23,9 pct. af det føderale budget til 25 pct. Det kan på den baggrund nok siges, at man stiller tingene på hovedet, når man motiverer denne udvikling med, som det siges:

»at USA simpelt hen ikke kan tillade, at Sovjetunionens militære styrke fortsat udvides, mens USAs indskrænkes«.

Disse tal er simpelt hen løgnagtig propaganda, brygget sammen i NATOs og rustningsindustriens propagandacentraler.

Hvis man virkelig ønsker et rigtigt billede eller i hvert fald et så rigtigt billede som muligt af de forskellige landes militærudgifter, må man vel først og fremmest bygge på de officielle budgetter; det gælder Sovjetunionen, som det gælder USA, og som det gælder os selv. Hvis vi gør det, viser Sovjetunionens forsvarsbudgets tal, at budgettet ikke, som propagandaen vil bilde befolkningen ind, stiger, men tværtimod falder. Det gælder både i nominelle

[Fuglsang.]

tal, hvor de fra at være 17,9 mia rubler i 1973 og 17,4 mia rubler i 1975 i 1977 falder til 17,2 mia rubler. Udtrykt i procentandele af det samlede budget: fra 9,8 pct. i 1973 og 8,4 pct. i 1975 til 7,2 pct. i 1977, altså kun godt det halve af de 13 pct., som man bl. a. fik en fremskridtstaler til at påstå ved dette forslags første behandling.

Under samme første behandling udtrykte forsvarsministeren tilsyneladende oprigtig forbavelse over, at jeg kunne få mig til at betegne NATO som aggressiv. I mellemtiden har man formentlig fået tid til at læse redegørelsen fra vores Washingtonambassade bl. a. om de 443 mill. dollars, der for 1978 er afsat til forskning og udvikling af det nye B-1 bombefly. Man har foreløbig bestilt 7 af dette til en samlet spotpris af 1,7 mia dollars eller ca. 1½ mia kr. pr. stk. Jeg føler mig sikker på, at ingen af forsvarsministerens militæreksperteser vil kunne få sig selv til at betegne dette avancerede bombefly som et forsvarsvåben. Derfor mødte det også en så voldsom modstand i den amerikanske kongres, men også her viste rustningsindustrien og dens penge sig altså som de stærkeste.

Det samme som med B-1 gælder for en række andre af de våbentyper, der omtales, bl. a. bevillingerne til MX-missilet, som steg fra 69 mill. dollars til 294 mill. dollars samtidig med, at der udvikles nye typer af denne våbenart. I øvrigt lægger selv USA ikke skjul på, at dets militærpolitik er et middel i dets almindelige politik til at opnå, hvad man kalder dets globale økonomiske mål. På side 3 i nævnte redegørelse hedder det:

»Kortsigtede mål og taktiske hensyn i udenrigspolitikken bør ikke øve direkte indflydelse på USAs forsvarsindsats. De militære styrker udgør imidlertid sammen med diplomatiske, økonomiske og andre midler et sæt instrumenter, der kan benyttes til opnåelse af udenrigspolitiske mål.«

Når jeg bl. a. på den baggrund ser ud over de socialdemokratiske pladser, kan jeg ikke lade være med at spørge mig selv: mon de pionerer, som på et klart antimilitaristisk og antikapitalistisk grundlag gennem opofrende slid skabte det store parti, selv i deres vildeste fantasi har forestillet sig det resultat af deres arbejde, som vi kan aflæse i betænkningen, nemlig:

»Et flertal (socialdemokratiets, venstres, det konservative folkepartis, centrum-demokrater-

nes og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller forslaget til vedtagelse uændret.«

Jeg har ved passende lejligheder ikke kunnet undgå at bemærke glæden over NATOs angivelige popularitet i den danske befolkning, herunder angiveligt også i arbejderklassen. Men ingen og heller ingen Gallup skal få mig til at tro, at danske arbejdere virkelig foretrækker fly for skoler og børnehaver, at danske bygningsarbejdere ikke hellere vil bygge boliger end kaserner og militære anlæg, at dansk kultur ikke forsøres bedre f. eks. af Det kgl. Teater end af en tankkolonne, at den danske befolkning ikke skulle ønske smør for kanoner og krigsskibe. Jeg vægrer mig ved at tro det, vægrer mig ved at tro og affinde mig med den tanke, at 2 verdenskriges ødelæggelser og døds-ofre skulle være forgæves, 2 krige, om hver af hvilke man sagde, den skulle blive den sidste. Jeg vægrer mig ved at tro, at folket skulle have glemt, at rustninger aldrig fremmer fredens sag, at rustningsindustrien ikke ønsker afspænding, men det modsatte, og at den altid har søgt at fremme sine mål med alle midler, bl. a. bestikkelse, hvad skandalerne omkring CIA vidner om. Der er meget, der tyder på, at heller ikke NATOs og forsvarsforligets venner er alt for stærke i troen. Det vidner hele deres opræden og argumentation om og deres bestræbelser for i den almindelige politiske debat at snakke uden om, hvor vigtig og dyr forsvarspolitikken er, og hvad den indebærer. Hvorfor har forsvarsministeren så svært ved at forklare og redegøre for sin mening om, hvilke forsvarsmæssige opgaver USA-fly havde at løse i den civile luftkorridor nord for Gotland. Kan det tænkes at være rigtigt, at han ønsker at tale mindst muligt om den slags affærer, bl. a. fordi det kunne danne lidt pinlig baggrund, nu da ministeren drejer os over til at blive positive over for USAs tanker om mere og dyrere overvågning fra luften.

Jeg vægrer mig også ved at tro, når man taler om menneskeret og frihed, at man virkelig mener det, når man blot taler om de socialistiske lande, men ikke på samme måde om de vesttyske systemkritikere, som rammes af Berufsverbot, eller om de tillidsmænd, som i Danmark rammes af arbejdsgivernes måde at håndhæve deres eneret til at lede og fordele arbejdet på.

Der er også lyspunkter i betænkningen; jeg tænker her bl. a. på det radikale mindretal, der

[Fuglsang.]

indstiller forslaget til forkastelse. Jeg ser det som et skridt tilbage til den holdning til militæret, der før var de radikales traditionelle politik, og som også var såvel småbøndernes som arbejdernes fælles politik. Hvis også socialdemokratiet ved at frigøre sig fra sin skæbnesvangre afhængighed til højre af militarisme og reaktion, som før var dets og arbejderklassens stærkeste modstandere, kunne tage tilsvarende skridt, ville dette kunne få historisk betydning. Jeg er bange for, at det ikke sker i dag, men jeg ved, at nede på de socialdemokratiske pladser sidder der mange, der betegner sig og føler sig som en venstrefløj. Hvis der bare var et minimum af den respekt for den frie mening i partiet, som de kræver af andre, var der ingen grund til bare at følge med som forskræmte får, men grund til at følge med den øvrige venstrefløj og følge sin overbevisning. De ville ikke mangle støtte fra arbejderklassen.

Gert Petersen (SF):

Ved førstebehandlingen af beslutningsforslaget havde vi en diskussion, hvor det fra forskellig side blev hævdet, at hvis Danmark blev involveret i en krig, så kunne det meget vel tænkes at blive en krig med konventionelle stridsmidler, altså uden kernevåben. Det er socialistisk folkepartis opfattelse, at en sådan opfattelse i 1970'erne, i 1980'erne, altså i denne del af det 20. århundrede, er udtryk for hellig enfold. En krigerisk konflikt i Europa under de moderne vilkår vil utvivlsomt blive en krigerisk konflikt, hvori de alvorligste moderne ødelæggelsesvåben bliver anvendt. Det er i virkeligheden at foregøgle menneskene noget, som ikke passer, og som er helt usandsynligt, hvis man hævder det modsatte. Men det er jo ikke desto mindre det, vi oplever.

Sagen er imidlertid, at den militærteknologiske udvikling har medført, at de to supermagter – jeg anser det for lige ubehageligt at blive tilintetgjort af amerikansk og af russisk radioaktivitet og mener, at man skal prøve at holde begge dele fjernt fra sig – i midten af 1976 råder over omtrent 12.000 kernesprængladninger monteret på raketter, der dels er anbragt i siloer, dels på skibe og dels monteret på bombebærende fly. Hertil kan man sige, at disse ødelæggelsesmidler, de såkaldte strategiske våben, ikke vil blive anvendt, for det vil være alt for risikabelt. Jeg tror, det er en meget naiv

tankegang, som jeg sagde tidligere. Men hertil skal man lægge, at der efter alt at dømmes i Europa, i Centraleuropa, er placeret ca. 10.500 stk. såkaldte taktiske atomvåben. Disse taktiske atomvåben findes som raketter med kort rækkevidde, som granater, som landminer eller som bomber monteret på fly.

Der er nogle, som trøster sig med, at disse våben ikke er så kraftige; deres sprængkraft kan kun måles i kilotons og ikke i megatons. Hertil kan man bemærke, at den bombe, der var i stand til at tilintetgøre Hiroshima, kun var på 20 kilotons! Jeg tror ikke, at de små, flade øer i Danmark giver nogen synderlig beskyttelse mod sådanne våben. Jeg tror, at kommer det til en krigerisk konflikt, hvor Danmark er indblandet, vil sådanne våben omgående blive indsat fra begge sider. Jeg anser ikke den ene side for at være mere moralsk end den anden. Danmark vil kun være sikker på én ting: at vi vil blive tilintetgjort. Vi vil ikke på nogen måde kunne forsvare os militært.

Jeg vil godt til sidst lige føje til, når jeg taler om disse taktiske atomvåben, at sandsynligheden for, at de vil blive indsat i krigeriske forviklinger med det samme, er oppe på lige i nærheden af de 100 pct. Det britiske tidsskrift, som beskæftiger sig med disse forhold, og som udgives af Det internationale Institut for strategiske Studier, *Military Balance*, 1976–77, skriver:

»Disse nukleare våben« – altså de taktiske atomvåben – »er i almindelighed beregnet til brug mod mål inden for slagmarkens område eller i direkte tilknytning til kampstyrkernes bevægelse.«

Det vil altså sige, at det, som i gamle dage ville have været en krig med konventionelle stridsmidler, fra første færd her i Europa i det tilfælde, at supermagterne er indblandet – og jeg kan ikke forestille mig nogen anden krig i Europa i vore dage – vil være en krig, hvor der anvendes atomvåben, først og fremmest taktiske atomvåben, som er lige så forfærdelige i deres virkninger som de strategiske atomvåben.

Her siger vi, at med Danmarks beliggenhed og geografiske karakter lader det sig ikke gøre for at forsvare Danmark militært i tilfælde af en sådan krig. De midler, man anvender på forberedelse heraf, er spildt. Det er af disse grunde, vi stemmer imod det beslutningsforslag, som man nu desværre vedtager her om lidt.

Ib Christensen (DR):

Under hensyn til, at forsvarsforliget ingen fremskridt indeholder med hensyn til at nedbringe antallet af tvangsudskrevne til forsvar, civilforsvar og en militærnægtertjeneste, og til, at forsvarsudgifterne bl. a. derved i en 4-årig periode ikke er underkastet lignende besparelser som andre offentlige udgifter, kan retsforbundet ikke medvirke.

Men da retsforbundets folketingsgruppe erkender, at Danmark af hensyn til vore FN-forpligtelser og medlemskabet af NATO har forsvarsmæssige opgaver at løse, vil vi ikke stemme imod forslaget, men undlade at stemme. Dette gør vi, fordi de i forslaget indeholdte øgede bevillinger til fiskeriinspektionen og til hjemneværnet er nødvendige.

Kurt Hansen (VS):

Som det fremgik under behandlingen af de to ændringsforslag, vil VS stemme imod forliget som helhed. Vi mener, at med dette forlig er militæret blevet totalfredet i forhold til undervisningssektoren, uddannelsessektoren og selvfølgelig til den sociale sektor. Det kan vi naturligvis ikke på nogen måde se positivt på.

Selv om vi var kommet i den situation, at vores ændringsforslag var blevet vedtaget, ville vi have stemt imod denne fuldstændige totalfredning. Vi ved, at de borgerlige partier har vetoret, hvis der skal være genforhandling. Det udtrykte hr. Brusvang under førstebehandlingen ganske klart og tydeligt, og det blev på ingen måde modgået fra ministerens side. Vi ved også i forbindelse med F-16 flyene, at ministeren kun tror, at stigningen vil holde sig omkring de 10 pct. Det har vi ingen garanti for, og vi kunne heller ikke få nogen garanti for, at der ikke ville ske sociale nedskæringer i den kommende 4 års periode. Man afviste klart at ville se de sociale og uddannelsesmæssige forhold i sammenhæng med militæret.

Og så om fiskeriet. Den 200 sømils grænse, som er indført, betyder, at der i dette forlig er sat et beløb af til at varetage fiskeriinspektion. Jeg spurgte under første behandling, hvad det ville komme til at koste. Det kunne jeg ikke få noget svar på, men hr. Arentoft fra fremskridtspartiet var så behjælpelig at henvise mig til en betænkning omkring Danmarks Riges fiskeriterritorium, som jeg havde overset i den forbindelse. Heraf fremgår det klart og tydeligt, at man skal bruge over $\frac{1}{4}$ mia kr. til at anskaffe det materiel, som skal bruges i Dan-

mark, i Danmark vel at mærke, for at varetage denne fiskeriinspektion på en rimelig måde. Ud over denne kvarte milliard kroner skal der bruges 32 mill. kr. løbende årligt i driftsudgifter. Derudover kan man også komme op på omkring en 72 mill. kr. til anskaffelse af noget materiel, der skal anvendes i forbindelse med bevogtningen omkring Grønland og Færøerne.

Alt i alt: forsvaret er totalt fredet. Man kan se, at den nye forsvarschef, Knud Jørgensen, er overvejende positiv over for dette forlig, der nu om lidt bliver indgået. I et interview til Ritzaus Bureau den 9. marts sagde den nye forsvarschef:

»Derimod kan vi glæde os over, at forsvarsbudgettet ikke er blevet beskåret som bebudet i forbindelse med sparerunderne.«

Og endvidere siger han:

»Mange andre NATO-lande har måttet beskære deres forsvarsbudgetter. Det gælder Storbritannien, Canada, Belgien, mens Holland og Italien overvejer det, og det kan endda ende med, at vi som de artige drenge står som dem, der ikke skærer ned.«

Og man tør jo nok sige, at vi opfører os som NATOs artige dreng. Vi kommer lige i hælene på USA.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Den debat, der fandt sted ved førstebehandlingen af dette forslag, trak vistnok i al almindelighed de forskellige synspunkter, som dette ting repræsenterer, frem og overflødiggjorde dermed egentlig også en debat i dag, hvor det kun kan blive gentagelser af hovedsynspunkter.

Jeg skal bare bruge et par bemærkninger i forbindelse med hr. Fuglsangs, hr. Gert Petersens og hr. Kurt Hansens indlæg. Det er så sandt, som det er sagt, når hr. Fuglsang siger, at rustninger ikke fremmer fredens sag. Den dag, hr. Fuglsang vil sige det ud ad vinduet mod øst, kan det være, at vi kommer i en positiv situation på dette område. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at NATO ikke leder nogen som helst form for oprustning i verden. Der er afleveret til forsvarsudvalget et stykke papir, svar på spørgsmål nr. 18, som jeg beder hr. Fuglsang og andre om at læse omhyggeligt endnu en gang. Jeg skal ikke spille folketingets tid med at læse op, men jeg kunne jo bruge tal herfra, der viser, at NATO hinker efter med hensyn til antal både på det ene og det andet område. Det er ikke NATO, der

[Forsvarsministeren.]

leder nogen som helst form for oprustning i verden.

Hvis der kan komme noget ud af de forhandlinger, som NATO og NATOs lande med energi deltager i, om nedrustning, vil der kunne opnås noget positivt i retning af, at freden sikres bedre.

Jeg vil også have lov at sige, at Danmark absolut ikke er nogen artig dreng i NATO. I forhold til vores nationalprodukt ligger vi helt nede i bunden. Jeg var endda tilbøjelig til at sige, at der skal ske meget stærke reduktioner også i mindre lande, som vi kan sammenligne os med, før vi i vores situation overhovedet kan komme op på højde med dem. Derfor er der kun grund til at sige, at i forholdet til vores forpligtelser over for NATO er dette forslag absolut ikke i overkanten.

Jeg skal slutte med at sige tak til udvalget, fordi det har fået sagen færdigbehandlet så hurtigt, og tak til de partier, som nu her i dag bekræfter, at der står et stort flertal i det danske folketing bag den sikkerhedspolitik, som vi har været enige om i snart mange år. Det er en styrke for landet indadtil, tror jeg, og også i forhold til forbindelserne udadtil.

Fuglsang (DKP):

Det skal bare være ganske kort, fordi det trods alt ikke skal lykkes at få det til at blive stående, at kommunisterne i Danmark ønsker en ensidig oprustning af Warszawapagtlandene og ønsker NATO-landene så langt ned som muligt.

Hele den politik, vi arbejder for i praksis, og hele den politik, som den kommunistiske verdensbevægelse arbejder for, er at få afrustning og nedskæring af de militære udgifter og dermed mindskelse af krigsfaren på alle andre områder, og det vil vi blive ved med.

Hvad tallene angår, så bygger som sagt de amerikanske rustninger på de tal, vi har fået fra vores ambassade, og stammer fra amerikanske kilder. Hvad de sovjetiske angår, bygger jeg på de officielle sovjetiske kilder, og de giver nøjagtigt det modsatte billede af det, forsvarsministeren prøvede at tegne herfra.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 125 stemmer mod 22; 6 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Der vil nu blive givet forsvarsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Inden den næste sag på dagsordenen har jeg følgende meddelelse:

I skrivelse af dags dato meddeler boligministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder,

(Lovf. nr. 133).

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene,

(Lovf. nr. 134).

Forslag til lov om ændring af lov om bolig-sikring.

(Lovf. nr. 135).

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Boligministeren (Ove Hove):

Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder, forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene og forslag til lov om ændring af lov om boligsikring.*

Regeringen er af den opfattelse, at udviklingen har vist, at den lovgivning, der var en følge af »miniboligforliget«, har haft nogle utilsigtede virkninger. Der har især i den seneste tid været en række konkrete eksempler på, at den udvidelse af adgangen til at opdele ældre beboelsesbygninger i ejerlejligheder, der blev gennemført i fjor, har medført opdelinger af dårlige lejligheder og har medført uhensigtsmæssige moderniseringer. Udviklingen har også vist, at nogle ejere prøver at undgå genudlejning i opdelingsfasen.

Herudover har det vist sig, at de regler, der er fastsat om lejerens adgang til at erhverve deres udlejningsejendom på andelsbasis, ikke i tilstrækkeligt omfang giver dem mulighed for at realisere dette ønske.

På denne baggrund har regeringen fundet det nødvendigt at gribe hurtigt ind og fremsætte lovforslag til ændring af reglerne, således at lovgivningen fra 1976 justeres med henblik på at skulle opfylde de formål, som var forudsætningen for gennemførelsen af reglerne.

Forslaget til lov om ændring af lov om ejerlejligheder vedrører de beboelsesbygninger, der er opført før 1966, dvs. de ejendomme, der i